

Samfunnsutviklingen

Hvordan de teknologiske revolusjonene har drevet organiseringen av samfunnet og økonomien siden steinalderen.

Skrevet av: **Kjetil Sander**

Dato: 19 Juli 2023

Versjon: 2.0

Utgitt av: eStudie.no

Innholdsfortegnelse

INNHALDSFORTEGNELSE	1
1 SAMFUNNSUTVIKLINGEN	4
1.1 FRA PREINDUSTRIELT TIL POSTINDUSTRIELT SAMFUNN	4
1.2 Jeger og sannesamfunn	7
1.2.1 Nomadeliv organisert i små samfunnsgrupper	7
1.2.2 Små materielle forskjeller	8
1.2.3 Bytteøkonomi	8
1.2.4 Redskaper og forskning	8
1.2.5 Høy dødelighet og lav levealder	8
1.2.6 2 timers arbeidsdag	8
1.2.7 Skille mellom jeger- og sannesamfunn og jordbrukssamfunn	9
1.3 JORDBRUKSSAMFUNN	9
1.3.1 Hortikulturelle samfunn	9
1.3.2 Jordbrukssamfunn	9
1.3.3 Slutt på nomadelivet	9
1.3.4 Et mer avansert samfunn vokste frem og rikdom kom på dagsorden	10
1.3.5 Spesialisering ble nå mulig	10
1.3.6 Pengeøkonomi vokser etter hvert frem	10
1.3.7 Sosiale klasser vokste frem	10
1.3.8 Stater ble nå mulig	10
1.3.9 Jordbruket var bærebjelken i økonomien	11
1.3.10 Sykdommer ble et samfunnsproblem	11
1.3.11 Bøndernes levde et usikkert liv	11
1.3.12 De første økonomiske systemene vokste frem	11
1.4 INDUSTRISAMFUNN	12
1.4.1 Et paradigmeskifte som gav Europa store økonomiske og teknologiske fortrinn	12
1.4.2 Fabrikker og urbanisering	12
1.4.3 Et samfunn basert på fossile brensler	13
1.4.4 Mekanisering og rasjonalisering	13
1.4.5 Jordbruket effektiviseres, rasjonaliseres og flyttes til storgårder	13
1.4.6 Rimeligere transport	13
1.4.7 Bil, fly, telefon, radio og fjernsyn	13
1.4.8 Kraftig økning i befolkningen	14
1.4.9 Kraftig økonomisk vekst	14
1.4.10 Økonomisk tenking	14
1.4.11 Det kapitalistiske samfunnet vokser frem	14
1.5 INFORMASJON - OG KUNNSKAPSSAMFUNN	15
1.5.1 Hva er et informasjon- og kunnskapssamfunn?	15
1.5.2 Informasjons- og kommunikasjon er blitt den dominerende drivkraften	16
1.5.3 Informasjon og kunnskap er blitt en strategisk ressurs og et konkurransefortrinn	17
1.5.4 Krever et høyt utdanningsnivå	17
1.5.5 Krever en IKT infrastruktur og lett tilgang på IKT-teknologi	17
1.5.6 Krever nye organisasjons- og ledelsesteorier	18
1.5.7 Informasjon - Ressurs - Forvaltning (IRF)	18
1.6 NETTVERKSSAMFUNN	19
1.6.1 Fra et industrialisert samfunn til et nettverkssamfunn	19
1.6.2 Hva er et nettverkssamfunn?	20
1.6.3 Ikke et nytt fenomen	20
1.6.4 Et globalt nettverk uten landegrenser og begrensninger i tid	21

1.6.5	<i>Fra et fysisk til et virtuelt samfunn</i>	21
1.6.6	<i>En verden uten et sentrum</i>	22
1.6.7	<i>Et ikke hierarkisk samfunn</i>	22
1.6.8	<i>"Verden er liten"</i>	22
1.6.9	<i>Nettverksamfunnets vs. massemediasamfunnet</i>	22
1.6.10	<i>Skaper nettverkssamfunnet massearbeidsledighet?</i>	23
1.6.11	<i>Krever en annen form for sosial kapital</i>	23
1.7	UTVIKLINGSSAMFUNN (UTVIKLINGSLAND).....	24
1.7.1	<i>Vanlige måleparametre</i>	25
1.8	PARADIGME OG PARADIGMEBETRAKTNINGER	25
1.9	ØKONOMISK UTVIKLING I FØLGE SCHUMPTETER SIN BØLGETEORI	28
1.9.1	<i>Økonomien utvikler seg i bølger</i>	28
1.9.2	<i>Juglar, Kitchin og Kontraditiev bølger</i>	29
1.9.3	<i>Schumpeter's forklaringsskjema</i>	29
1.9.4	<i>50 år mellom hver bølge</i>	29
1.9.5	<i>Alle teknologiske paradigmer har et begrenset innovasjonspotensial</i>	30
1.9.6	<i>Utviklingen av konjunkturteorier basert på Schumpeter</i>	31
1.9.7	<i>Hvordan vil "bølgene utvikle seg"?</i>	32
2	ORGANISERING AV ØKONOMIEN	34
2.1	MARKEDSØKONOMI	35
2.1.1	<i>Form</i>	36
2.1.2	<i>Tid</i>	36
2.1.3	<i>Tilgjengelighet</i>	36
2.1.4	<i>Eiendomsrett</i>	36
2.2	PLANØKONOMI	37
2.2.1	<i>Fordeler og ulemper ved planøkonomien</i>	38
2.2.2	<i>Marxistisk økonomi</i>	40
2.3	BLANDINGSØKONOMI	40
2.3.1	<i>Fordeling av goder og byrder</i>	41
2.3.2	<i>Produksjonsmidlene</i>	41
2.3.3	<i>Produksjon og salg</i>	42
2.3.4	<i>Fordeler og ulemper ved blandingsøkonomi</i>	42
2.4	FORHANDLINGSØKONOMI	43
2.4.1	<i>Forhandlingsøkonomi</i>	43
2.4.2	<i>Riksmegleren</i>	44
2.4.3	<i>Makt og forhandlingsstyrke</i>	44
2.4.4	<i>Forhandlingsøkonomiens kjennetegn</i>	45
2.4.5	<i>Økonomiske begrep og elementer i et lønnsoppgjør</i>	45
2.4.5.1	<i>Ramme</i>	45
2.4.5.2	<i>Pott</i>	46
2.4.5.3	<i>Generelt tillegg</i>	46
2.4.5.4	<i>Lønnsglidning</i>	46
2.4.5.5	<i>Lønnsoverheng</i>	47
2.4.5.6	<i>Lønnsprofil</i>	47
2.4.5.7	<i>Reallønn</i>	48
2.4.5.8	<i>Årslønn</i>	48
2.4.5.9	<i>Årslønnsvekst</i>	48
2.4.5.10	<i>Minstelønn</i>	48
2.4.5.11	<i>Tjenestetvistloven</i>	48
2.4.5.12	<i>Arbeidstvistloven</i>	49
2.4.5.13	<i>Interessetvist</i>	49
2.4.5.14	<i>Fredsplikt</i>	49
3	FIRE INDUSTRIELLE REVOLUSJONER	50
3.1	IKKE 1, MEN 4 INDUSTRIELLE REVOLUSJONER	50
3.1.1	<i>Den første industrielle revolusjon</i>	51

3.1.2	<i>Den andre industrielle revolusjon</i>	51
3.1.3	<i>Den tredje industrielle revolusjon</i>	51
3.1.4	<i>Den fjerde industrielle revolusjon</i>	52
3.2	DEN FØRSTE INDUSTRIELLE REVOLUSJON	52
3.2.1	<i>Kjennetegn</i>	52
3.2.2	<i>Fra håndverk til fabrikkproduksjon</i>	53
3.2.3	<i>Befolkningsøkning og klasseskille</i>	53
3.2.4	<i>Innovasjon drevet utvikling</i>	53
3.2.5	<i>Drivkrefter bak 1. Industrielle revolusjon</i>	54
3.2.6	<i>Konsekvenser av den 1. industrielle revolusjonen</i>	54
3.3	DEN ANDRE INDUSTRIELLE REVOLUSJON	55
3.3.1	<i>Radikale innovasjoner</i>	55
3.3.2	<i>Papirindustrien vokser opp</i>	56
3.3.3	<i>Vannkraft blir Norges store satsningsområde</i>	56
3.3.4	<i>Industrialiseringen stimulerer urbaniseringen</i>	56
3.3.5	<i>Nye typer industrialiserte produkter</i>	56
3.3.6	<i>Elkem</i>	57
3.3.7	<i>Norsk Hydro</i>	57
3.3.8	<i>Vitenskapelig forskning</i>	58
3.3.8.1	«Den lineære modellen».....	58
3.3.8.2	Industribasert forskning	58
3.3.9	<i>Krise i den forskningsbaserte industrien</i>	59
3.3.10	<i>Konsekvenser av den 2. industrielle revolusjonen</i>	60
3.3.11	<i>Bedriftsmessige endringer</i>	60
3.4	DEN TREDJE INDUSTRIELLE REVOLUSJON	61
3.4.1	<i>Konsekvenser av den 3. industrielle revolusjonen</i>	62
3.4.2	<i>Faktorer som har endret bedriften i 3. industrielle revolusjon</i>	62
3.4.3	<i>Bedriftsmessige endringer</i>	63
3.5	DEN FJERDE INDUSTRIELLE REVOLUSJON.....	63
3.5.1	<i>Hva er Industri 4.0?</i>	63
3.5.2	<i>Historisk bakgrunn</i>	64
3.5.3	<i>En postkarbon verden</i>	65
3.5.4	<i>Design prinsipper</i>	66
3.5.5	<i>Industri 4.0 drives av automatisering og kunstig intelligens</i>	66
3.5.6	<i>En kilde til innovasjon og konkurransefortrinn</i>	67
3.5.7	<i>Nye forretningsmodeller</i>	67
3.5.8	<i>Masseledighet?</i>	68
3.5.9	<i>Hver tredje nordmann i faresonen</i>	69